

Saatesanat

Julkaisin vuonna 1991 teoksen *Uskonnon didaktiikka. Oppilaista elämän subjekteja* (Otava). Motiivini teoksen kirjoittamiseen oli voimakas halu tuoda esille se näkemys, että elämän mielekkyys löytyy siitä, kun ihminen löytää tehtävän tai tarkoituksen elämälleen. Olin hyvin vaikuttunut Viktor E. Franklin eksistenssi-analyttisestä teoriasta, jonka mukaan mielekkyys löytyy siitä, että ihmisellä on joitain suurempia päämääriä kuin välitön oma onnellisuus tai mielihyvä. Mielekkyys syntyy hyvän puolesta toimimisesta ja siitä, että voi antaa jotain yhteiseksi hyväksi. Tähän liittyvät myös arvot, joiden puolesta halutaan tehdä työtä ja vaikuttaa. Sittemmin olen joutunut pohtimaan paljon sitoutumisen kysymystä. Elämässä voidaan sitoutua hyvin monenlais- ten päämäärien edistämiseen, äärimmäisinä esimerkkeinä fun- damentalismi, terrorismi ja totalitarismi, joissa kaikissa viedään ihmisoikeudet ja oikeus itsenäiseen ajatteluun. Jo teoksessa Us- konnon didaktiikka ja sittemmin olenkin yhä voimakkaammin korostanut, että meillä pitää olla tietoa ja näkemystä siitä, mihin arvopäämääriin haluamme sitoutua ja mitä arvoja edistää. Tässä näen uskonnonopetuksen keskeisen merkityksen. Maailma on muuttunut yhä globaalimmaksi, toisin sanoen se, mitä tapahtuu muualla, ei ole irrallaan siitä, mitä tapahtuu lähellä. Hyvä ja paha, oikea ja väärä, ihmisoikeuksien edistäminen tai polke- minen vaikuttavat läheltä kauas ja kaukaa lähelle. Me elämme monien arvojen ja arvoriiriitojen maailmassa, ja meidän pitää osata myös valita.

Koulun uskonnonopetuksen merkittävä tehtävä on auttaa nuoria ihmisiä näkemään arvojen maailma ja tulemaan kykeneviksi arvioimaan ja puntaroimaan erilaisten arvojen merkitystä. Uskonnonopetuksen tärkeä tehtävä on saattaa ihminen myös lukutaitoiseksi uskontoihin liittyvien ilmiöiden suhteen. Se merkitsee, että ymmärrämme niitä kysymyksiä, jotka liittyvät uskontojen ilmenemiseen historiassa, nykypäivässä ja tulevaisuudessa. Uskonnot vaikuttavat tai ovat osallisina lukuisissa tapahtumissa niin kansojen, yksittäisten ryhmittymien kuin yksilöiden elämässä. Uskontojen lukutaito on osa kulttuurista lukutaitoa, ja sitä tarvitaan moniarvoisessa maailmassa yhä enemmän.

Maaailman muuttuessa yhä globaalisemmaksi ja moniarvoisemmaksi vaaditaan nuorilta tietoa ja taitoa oman identiteetin rakentamiseksi. Identiteetti on jatkuvaa neuvottelua oman minän ja ympäristön välillä, ja tässä prosessissa myös toisten kuunteleminen, yhteiset pohdinnat, keskustelu, dialogi ja kokemusten jakaminen on tärkeää. Nyt julkaistava Martin Ubanin teos pohjautuu näkemykseen, jossa yhteiset keskustelut ja pohdinnat ovat merkittävä tuki oppilaan kasvulle ja kehitykselle. Viime vuosikymmeninä käsitys oppimisesta on muuttunut paljon. Tieto ei ole suoraan siirrettävissä opettajalta tai oppikirjasta oppilaalle. Meistä jokainen rakentaa omaa tietoperustansa, mutta samalla myös yhteisesti rakentuva, yhteisesti etsitty ja löydetty tieto on merkittävä osa oppimista. Siksi on tärkeää, että koulussa myös harjoitellaan tätä uskonnonopetuksen yhteydessä.

Oman teokseni aloitin Jörg Zinkin (1982) runolla:

*"En toivo sinulle
elämää jossa ei ole
vaivaa ja haasteita
Sen sijaan toivon,
ettei elämäsi valu tyhjiin.
Toivon sinulle käten ja sydämen
voimaa."*

Tätä toivon edelleen myös Martin Ubanin teoksen kautta kaikille uskonnonopettajille ja heidän oppilailleen.

Järvenpäässä 19.8.2013

Hannele Niemi